

A magyar gazdasági élet szereplőinek várakozásai

2015. november

© Századvég Gazdaságkutató Zrt.

A tanulmány az Országgyűlés Hivatala Költségvetési Tanács szervezete megbízásából, kizárólag a Költségvetési Tanács és a Költségvetési Bizottság részére és felhasználására készült.

Főbb megállapítások

Az üzleti szféra összesített várakozása 2015 utolsó előtti hónapjában ismét romlott, ez alól kivételt egyedül az ipar jelentett, ahol minimális javulást mértek. A kiskereskedelmi indikátor romlását főként az elmúlt hónapok teljesítményének kedvezőtlenebb megítélése jellemzi, ami ellentétben áll a tényadatokkal. Az építőipari index is csökkent, és az indikátorok szerint a közeljövőben nem várható érdemi fordulat. A szolgáltató szektor kilátásaira még mindig rányomja bélyegét a munkaerőhiány. Az árvárakozások továbbra is inkább nyomott inflációs környezetet vetítenek előre. A fogyasztói várakozások enyhe csökkenése az alacsony inflációs- és kamatkörnyezet miatt kevésbé kedvező befektetési helyzetet jelzi, ezt leszámítva pozitívan változott a lakosság helyzetmegítélése.

Üzleti szféra várakozásainak alakulása

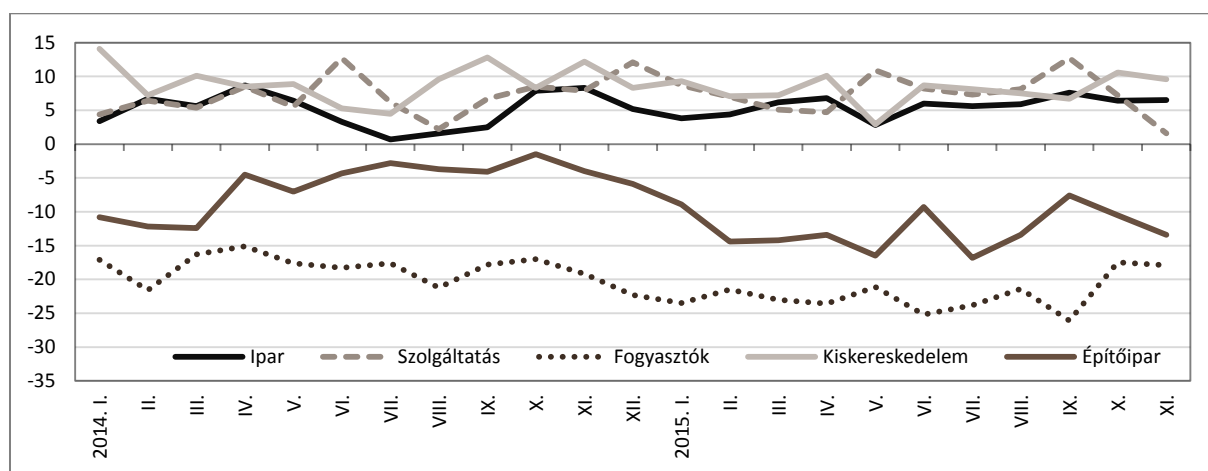
Az **ipari** vállalatok bizalmi indexe 2015 novemberében a havi összevetés alapján 0,1 bázisponttal javult, így 6,5 bázisponton zárt. Éves összevetésben 2 bázispontos visszaesést mutatnak az adatok. Az ipari bizalmi mutató részindexei továbbra is vegyes megítélésről árulkodnak. Az aggregált mutató gyakorlati stagnálásának fő oka, hogy a főindexben kisebb súllyal szereplő mutatók jelentősebb javulását ellensúlyozta az összességében magasabb súlyú mutatók gyengülése. Az előző negyedév termelését érintően a teljesítmény megítélése kis mértékben romlott, bár összességében továbbra is optimisták a vállalatok. A megkérdezettek elégedetlenebbek a rendelésállományukkal, főként az exportmegrendelések alakulnak gyengébben megítélésük szerint. Ennek némiképp ellentmond, hogy a következő időszakra vonatkozóan jelentősen javultak a termelési és a foglalkoztatási várakozások. Az ipari szereplők az értékesítési árak erősödő növekedésére számítanak a következő hónapokban.

Novemberben az **építőipar** bizalmi indexe tovább mérséklődött, így három hónapja romlanak folyamatosan a szektor gazdasági kilátásai. Októberhez viszonyítva az építőipari vállalkozások jelentős része az építőipari rendelésállomány romló alakulásáról számolt be, miközben az elmúlt háromhavi építési teljesítmény is csökkent a szektor szerint. Az építőipari hozzáadott érték gazdasági növekedést támogató erejének jelentős csökkenésére utalhat, hogy utóbbi két indikátor szintje jelentősen csökkent a tavaly novemberi adatokhoz viszonyítva. A szektor vállalatai szerint az építőipari teljesítmény bővülésének jelentős gátja az elégtelen kereslet és a szigorú pénzügyi kondíciók mellett az egyre inkább növekvő munkaerőhiány: a képzett munkaerő kibocsátást visszafogó hatásáról az építőipari vállalkozások közel egyharmada számolt be, ami az elmúlt 15 év legmagasabb aránya.

A **kiskereskedelem** szezonálisan kiigazított bizalmi indexe novemberben 9,6 bázispont, ami az előző hónap értékénél 1 egységgel alacsonyabb. Az ágazati szereplők szerint foglalkoztatotti- és készletállományuk optimális szint körüli, mindkét mutató az előző hónaphoz képest közel azonosan alakult. Az elmúlt időszak üzleti tevékenységének megítélése októberhez mérve romlott, és az elmúlt év azonos időszaki teljesítményét is alulmúlja. Ezt a hatást tovább erősíti, hogy a tavalyihoz képest a rendelésszámon kívül minden változó gyengébben teljesít novemberben. Mindez nem jelenti a téli időszak kiskereskedelmi felfutásának elmaradását, az előre tekintő kérdéseknél ugyanis az üzleti tevékenység és a rendelésállomány emelkedésére számítanak a szereplők. Összességében az idei év pesszimistább hozzáállása, és a kiskereskedelem teljesítményének alulbecslése tűnik elő a novemberi hónapban is, ami a tényadatok szerint eddig csak túlzott óvatossággént interpretálható.

A **szolgáltató szektor** szezonálisan kiigazított bizalmi indexe novemberben 1,6 bázispontra, azaz mintegy kétéves mélypontra süllyedt. A gazdasági növekedésbe vetett csökkenő bizalom egyaránt betudható az elmúlt hónapok várakozásoktól elmaradó gazdasági teljesítményének és az elkövetkező időszakra vonatkozó borúsabb várakozásoknak is. A gazdasági szereplők szerint mind az üzleti környezet javulásának üteme, mind pedig a kereslet növekedése jelentős mértékben lelassult. Mindezek mellett azonban az elkövetkező három hónapban továbbra is a kereslet bővülését várják, amely mellett az árszínvonal csökkenésére számítanak. A többi részindikátortól eltérő képet mutatnak a foglalkoztatás múltbeli és jövőbeli alakulására vonatkozó mutatók, amelyek kismértékben javultak. Mindez az ágazatban jelentkező munkaerőhiányt jelzi, ugyanis a vállalatok még lassuló konjunktúra mellett is a foglalkoztatotti létszám növelésére törekcszenek.

1. ábra: Az üzleti szféra négy fő ágazata és a fogyasztók gazdasági várakozásának kompozit indexei (egyenleg)

Megjegyzés: Szezonálisan kiigazított adatok. Forrás: Eurostat ESI Indicators

Fogyasztói várakozások alakulása

A **fogyasztói várakozások** összességét kifejező, szezonálisan kiigazított fogyasztói bizalmi index novemberben mindössze egy enyhe csökkenést mutatott az előző hónaphoz képest. Mindazonáltal a mérséklődés csekély volt ahhoz, hogy az elmúlt hónapok pozitív trendjét megtörje. Az egyes részindikátorok vegyes képet mutatnak a lakossági helyzetmegítélés változásával kapcsolatban. Az elmúlt egy év gazdasági teljesítményének értékelésében nem következett be érdemi változás, de a pénzügyi helyzet enyhe javulását érzékelte a lakosság. Ezzel párhuzamosan tehát a lakosság arra vonatkozó megítélése is javult, hogy milyen a háztartás anyagi helyzete: a novemberi érték közel 10 éves csúcspontnak felel meg. A lakosság egyre inkább optimista hangot üt meg válaszaiban. Összhangban a szeptemberi negatív és az októberi stagnáló inflációval, a lakosság egyre nagyobb aránya vár mérsékelt inflációt a következő egy évben. Mindezekkel összefüggésben folytatódott az a trend, miszerint egyre több válaszadó véli úgy, hogy a jelenlegi környezet alkalmasabb a jelentősebb értékű fogyasztási cikkek megvásárlására: az indikátor bár még negatív, de egy évtizede nem látott csúcspontján áll. Mindeközben a jövőbeni munkanélküliségre vonatkozó várakozások is pozitív irányban változtak, vagyis a lakosság egyre kisebb szelete számít arra, hogy a jövőben emelkedik a munkanélküliek száma az országban. Eddig tehát zömmel pozitív változásokat láttunk, de az aggregált mutató mégis romlott. Ennek két fő magyarázata van: egyrészt az egyre lazább monetáris környezet ellenére is csökkennek az inflációs várakozások, továbbá egyre kevesebben tartják úgy, hogy most van lehetőség vagy érdemes lenne megtakarítani, így ezen indikátorok húzták le a főindexet.